

den gifte Kvindes Stilling, at hun for det Første bliver umyndig som Barnet, og for det Andet formueløs som Fledførningen, idet jeg dog bestandig tager det Forbehold, at hendes Stilling er enten langt ringere end enten Barnets under Børgemaalet eller Fledførningens under Husbondens Varetægt. I Virkelighed er der ingen anden Analogi for Kvindens Stilling under vor Lovgivning, der ligger nærmere end det Formaal, som bestod mellem Oldtidens Slaver og deres Herrer. Det var nemlig det Forhold, at Slaven ikke havde nogen som helst Myndighed til at optræde i Retsforhold og ingen som helst Afgang til at erhverve. Hvad han erhvervede, erhvervede han for Herren, og det blev Herrens i samme Dieblit, det erhvervedes. Paa samme Maade er den gifte Kvinde stillet efter dansk Ret.

Naar man spørger sig selv, om denne Stilling er begrundet, vil jeg for mit Vedkommende svare, at det, at tildele den gifte Kvinde en Stilling, som for Mandens Vedkommende betegner den dybeste borgerlige Degradation, kan jeg ikke tro er nogen sand Fyldestgjørelse af, hvad man kunde sige, at Kvindens Værd fordrer. Jeg kan ikke skjønne, at en Stilling, der er saadan, at ingen Mand frivillig vilde underkaste sig den, medmindre han fuldstændig havde gjort op med dette Liv og ladet Haabet blive ude, skulde være Kvindens sande Stoltthed; det forstaar jeg ikke. Spørger jeg dernæst, om denne rettlige Tilstand stemmer med vor nuværende Opfattelse af Kvindens Stilling, saaledes som den fra udtalt sig paa andre Omraader, tror jeg heller ikke, at det er saa. De Retsregler, som jeg her har nævnt, ere jo meget gamle. Familienretten hviler jo for Ægteskabets Vedkommende i dette Dieblit hovedsagelig paa Christian den Femtes Lov. Det er altsaa en Institution af flere Hundreedaars Ælde, der her er Tale om. Men siden den Tid er der paa mangfoldige Omraader ikke blot hos os, men hele Verden over foregaaet ikke ringe Forandring i og Udvikling af Opfattelsen af Kvindens Stilling. Navnlig fra Midten af dette Aarhundrede vil det være de Herrer bekendt, at der allevegne har været reist Spørgsmaal om Kvindens Stilling i det borgerlige Samsfund, som have ført til meget væsentlige og meget gennemgribende Reforme i den bestaaende Ordning. Denne Bevægelse har ogsaa naaet os. Det er ikke saa og ubetydelige Reforme, der i den sidste Halvdel af Aarhundre det ere foregaaede herhjemme. Jeg skal blot nævne Lov om Kvindens lige Afgang til Arv af 29de December, 1857 og Lov af samme Dato om den ugifte Kvindes Myndighed, i hvilken Lov den ugifte Kvinde er stillet ganske lige med Manden. Jeg skal nævne Næringsloven, og de mange Omraader, paa hvilke vi have søgt at udvide Kvindens Afgang til Erhverv, og blandt dem ikke mindst Kvindens Afgang til Berørvirksomhed.

Jeg kan henvise til forskellige Bevillinger paa Finantsloven, ved hvilke vi søge at bane Vej for en større Udvikling af Kvindens Kundskaber. Kort sagt, det er sikkert, at vi ogsaa her hjemme paa mange og væsentlige Omraader have taget Hensyn til den mere moderne Opfattelse, der har gjort sig gjældende i de senere Aartier paa dette Omraade; men man er kun kommen til den ugifte Kvindes Stilling, den gifte Kvindes Stilling er endnu den samme som i 1683, og derved er Misforholdet blevet endnu grellere, Modsatningen endnu mere iøjensaldende. Jeg kan ikke tænke mig nogen Omgang, der er større og mere gennemgribende end den Omgang, der finder Sted fra den ugifte Kvindes rettlige Stilling til den gifte Kones rettlige Stilling. Man tænke sig paa den ene Side den ugifte Kvinde, Mandens Tjenbyrdige, med Afgang til at handle overalt i det borgerlige Liv, med Ret til at slutte Kontrakter, til at paatage sig Forpligtelser og afgjøre sine Forpligtelser, med Ret til at disponere over Alt, hvad hun eier, erhverver eller arver, kort sagt i alle Maader Mandens Ege — man tænke sig dette og saa den Stilling, den gifte Kone har, berøvet enhver Afgang til at optræde i det borgerlige Liv, i Alt, hvad hun foretager sig, afhængig af en Anden, erhvervende ikke for sig selv men for en Anden. Jeg skal nu ganske vist indrømme, at denne Omgang, denne Modsatning i mangfoldige Tilfælde ikke er saa iøjensaldende, navnlig ikke i de Tilfælde, hvor Kvinden fra sine Forældres Hænder gaar over i Mandens. Men der gives jo mangfoldige Undtagelser herfra, thi der er jo Mange og bliver med hver Dag flere og flere Kvinder, som maa ernære sig selv, som i den Mellemtid, inden de blive gifte — hvis de blive gifte — have udfølet et betydeligt Arbejde, have tjent Penge, have lagt sig Noget op, have haft Noget mellem Hænder, Noget at raade over. Navnlig for deres Vedkommende siger jeg, at denne Omgang er i den Grad brat og grel, at jeg ikke tror, at en lignende Omgang blandt Mændene vilde blive taalt. Jeg tror ikke, at nogen Mand, der havde været fri, vilde underkaste sig en saadan Stilling, der er langt ringere end nogen Livens Stilling, naar han paa nogen Maade kunde gjøre Modstand derimod. Ja, kunde man saa endda sige: Ja, det er Noget, der engang følger af Ægteskabets Natur, saaledes er det allevegne i Verden, der er ikke Noget ved det at gjøre. Hvis det var Tilfældet, vilde jeg have meget ringe Haab om, at nogen Reform her i Landet skulde kunne blive gennemført. Jeg tror, at Erfaringen lærer, at man her maa være fuldt vel fornøjet, naar vi kunne begynde at tage fat en Menneskealder efter, at alle andre Folk ere blevene færdige; videre tror jeg ikke, man bør stille sine Fordringer herhjemme til gavnlige Reforme. Men heldigvis ikke alene for Kvindens Stilling, men ogsaa for de Un-